

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

VLASTIVEDA

(Vzdelávacia oblasť: Príroda a spoločnosť)

PRÍLOHA ISCED 1

Posúdila a schválila ÚOK pre 1. stupeň ZŠ

Bratislava 2011

1. CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vlastiveda je predmetom, ktorý skúma reálny svet, v ktorom sa žiak bezprostredne pohybuje. Je to blízke alebo menej vzdialené okolie domu, školy, obce alebo regiónu, v ktorom žiak žije. V krátkosti to môžeme nazvať ako objavovanie reálneho sveta žiakmi v určitom čase a priestore, vzájomné ovplyvňovanie sa človeka a prírody. Práve čas a priestor sú chápané ako základné kategórie spoločenského života, ktorými si ľudia môžu odovzdávať svoje informácie. Je v nich sprostredkovaný aj rozdielny život ľudí v jednotlivých kultúrach. Súčasťou vlastivedy je spoznávanie minulosti, vzácných predmetov, ktoré nám vypovedajú o živote našich predkov, ale aj významných osobností. Vnímať, spoznávať a vytvoriť si kladný vzťah ku krajine, v ktorej žiak žije, je hlavnou úlohou vo všetkých troch ročníkoch primárneho vzdelávania.

Určité vlastivedné poznávanie začína už v detstve, v priestore a okolí dieťaťa, ktorý sa vyznačuje množstvom zaujímavých vecí, kde dieťa získava odpoveď na množstvo otázok. Obsah vlastivedy v primárnom vzdelávaní je naplnený emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a dojmov z krajiny, v ktorej žije. S tým úzko súvisí aj poznávanie seba samého, svojho miesta v rodine a v komunite, v ktorej žije. Poznávanie svojej krajiny v jednotlivých ročných obdobiach s dôrazom na starostlivosť a bezpečnosť o zdravie, vytvára predpoklady pre vnímanie vzájomného vzťahu človeka a prírody. Človek aj príroda sa mení v čase, a práve preto vnímanie svojej obce, regiónu, ale aj celej vlasti musí byť spojené s poznaním histórie. Vlastiveda má aj činnostné zameranie. Odporúčame preto aj vychádzky s vlastivednými námetmi. Ak to nie je možné z bezpečnostného hľadiska, vhodné sú aj multimediálne prezentácie. Ideálne je prepojenie vychádzok s prírodovedným, kultúrnym a historickým vzdelávaním. Vlastiveda inak nazývaná aj »Objavujeme Slovensko« je rozdelená na tri veľké celky: Príroda Slovenska, Ľudia a Slovensko v minulosti a dnes. V časti »Príroda Slovenska« je základom spoznávanie určitých prírodných krás (napr. pohoria, jaskyne) najmä prostredníctvom povestí, rozprávania prostredníctvom obrázkov a i. Slovensko v minulosti a dnes sú historické príbehy. Ich pilier tvoria významné udalosti v histórii Slovákov v istom časovom slede. Žiaci sa oboznamujú s najvýznamnejšími a najatraktívnejšími časťami regiónov. Tieto môžu byť realizované prostredníctvom modelových výletov.

2. CIELE PREDMETU

Motivácia k objavovaniu prírody a ľudských výtvorov v blízkom, ale i vzdialenom okolí je vo vlastivede dokumentovaná zaujímavým spôsobom učenia sa. Dôležitým cieľom je spoznávať sociokultúrny priestor života dieťaťa a genézu tohto priestoru. Mimoriadna pozornosť je venovaná orientácii v priestore a čase. Rozvoj poznania dieťaťa v danom sociokultúrnom priestore zodpovedá mentálnej prezentácii pojmového aparátu, s ktorým dokáže narábať a chápať jeho význam. Dieťa si ozrejmuje vlastnú kultúru, učí sa narábať s historickými prameňmi, je schopné sa v nej orientovať a hodnotiť na svojej primeranej úrovni. Vníma a zaujíma postoj k multikultúrnej otvorenosti. Prostredníctvom príbehov, rozprávok, piesní, pozorovaní, žiaci získavajú vzťah ku kraju, v ktorom žijú. Vo vyučovaní vlastivedy v 2. ročníku ZŠ je pozitívne, ak vedia žiaci rozprávať o svojom kraji, v ktorom žijú, vedia pomenovať jeho jednotlivé časti. Vedia odlíšiť vzťahy, väzby (prírodného a spoločenského rázu) v krajine svojho okolia, vo svojej obci, doma i v škole. Pri každej vhodnej téme môžu žiaci použiť poznatky, ktoré načerpali zo svojich pozorovaní a osobných skúseností. Žiaci majú vedieť pomenovať a odlíšiť, čo vytvorila príroda, a čo človek. Porozprávať o premenách prírody počas roka. Vyhľadať v kalendári významné dni. Orientovať sa v kraji pomocou svetových strán a významných objektov. Vekuprimerane charakterizovať svoju obec. Po objavnom spoznaní kraja, v ktorom žiaci žijú, sa postupne púťavou formou oboznamujú so zaujímavými časťami Slovenska. Žiaci majú pomocou

obrázkom opísať pojmy, krajinu, pamiatky, ktoré už nie sú z ich bezprostredného okolia. Ukázať na „obrázkovej mape“ (prispôsobenej obsahu vlastivedy v 3. ročníku) vybrané pohoria, jaskyne, rieky, mestá a i. Opísať ich pomocou obrázkov – pokúsiť sa na nich rozlíšiť už na pohľad rozdielne alebo spoločné znaky. Stručne povedať obsah povesti na vybratú tému. Porozprávať o významných historických udalostiach.

Výučba vlastivedy v 4. ročníku ZŠ je zameraná na zážitkové poznávanie oblastí Slovenska. Pre žiakov je pri tom dôležité orientovať sa na mape, vedieť čítať mapu s porozumením a rozprávať o obrázkoch, fotografiách, porovnávať jednotlivé oblasti s krajom, v ktorom žiak žije. Jej hlavným cieľom je podporovať chuť učiť sa, získavať zaujímavé informácie, triediť ich, využívať v kontextových situáciách. Rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, vnímať si priestor, v ktorom žijeme a jeho premeny, prejavovať záujem o spôsob života ľudí v blízkom okolí (v triede, škole, obci) a vedieť spolupracovať. Akceptovať ľudí, ktorí prišli na Slovensko z iných štátov a naučiť sa ich tolerovať.

Súhrn cieľov:

- poznať priestor, v ktorom žiak žije,
- orientovať sa v priestore a čase,
- orientovať sa v mape, narábať s vekuprimeranými historickými prameňmi,
- rozvíjať si vzťah ku krajine a spoločnosti prostredníctvom príbehov, rozprávok,
- rozvíjať schopnosť využívať poznatky a zistenia zo svojich skúseností, pozorovaní, objavovaní,
- vnímať vzťah prírody a človeka, vzájomné ovplyvňovanie sa,
- využívať zdroje informácií na opisovanie charakteristík prostredia, ich porovnanie,
- vnímať ľudí aj z iných kultúrnych oblastí.

3. KOMPETENCIE

Prostredníctvom učenia sa a činnosti si žiaci rozvíjajú jednotlivé druhy **funkčnej gramotnosti** a **komunikatívne kompetencie** tým, že majú možnosť slovnou alebo písomne prezentovať svoje skúsenosti z navštívenej oblasti na Slovensku alebo **interpretovať** prečítanú alebo vypočutú povesť, pieseň, báseň viažucu sa k regiónu alebo k vlasti. Vlastivedné učivo o Slovensku rozvíja aj **čitateľskú gramotnosť**. Žiaci majú možnosť interpretovať umelecké texty z literatúry alebo odborné texty, prostredníctvom opisu obrázkov, diagramov, kresieb a pod.

Ďalšou dôležitou kompetenciou je rozvíjanie **kultúrnej kompetencie**, pretože spoznávanie vlasti sa rozvíja nielen priamym pozorovaním alebo získavaním informácií z textu, ale aj využitím ľudovej slovesnosti výtvarného, hudobného, dramatického, alebo filmového umenia.

Vzťah k prírode a k ľuďom rozvíja základy **personálnej** a **interpersonálnej** kompetencie, podporuje motiváciu a rôzne stratégie „učiť sa“, hľadá možnosti a limity k samostatnému, sebavedomému vystupovaniu a konaniu, k efektívnej bezproblémovej (nekonfrontačnej) komunikácii, schopnosti objavovať a poznávať všetko, čo ho zaujíma, k čomu má pozitívny vzťah, prípadne v čom by mohol v budúcnosti uspieť. Schopnosť pracovať samostatne i tímovu.

Poznámka:

Témy nie je nutné preberať následne, ale výberovo. Závisí to od aktuálnosti sviatkov, ročných období a významných udalostí, ktoré sa udiali. Napríklad stala sa nejaká významná udalosť na Slovensku, tak jej budeme venovať pozornosť. Inokedy samotní žiaci prinášajú do školy veľa otázok a chcú na ne odpovede. Výber kultúrnych a prírodných zaujímavostí ponechávame na učiteľov a žiakov.

OBSAH VZDELÁVANIA VLASTIVEDY

Kraj, kde žijem

Škola a jej okolie. Moja trieda. Obec, v ktorej žijem. Spoznávanie, opis, charakteristika a rozprávanie o kraji, v ktorom žiaci žijú. Premeny prírody, kraja počas roka. Príroda, ľudia, kultúra, doprava, pamätihodnosti a zaujímavosti z blízkeho okolia. Hodnota práce a peňazí. Starostlivosť o svoje prostredie. Náčrt cesty do školy.

Objavujeme Slovensko

Objavovanie a spoznávanie prírodných krás a zaujímavostí Slovenska. Naše starobylé a svetoznáme pamiatky a ich krása. Krátka cesta do minulosti, spoznávanie sveta našich predkov.

Cestujeme po Slovensku

Oboznámenie sa s časťami Slovenska formou výletu, vlastivedné osobitosti každého územia. Spoznávanie našej vlasti prostredníctvom povestí, rozprávok a hier (aj s využitím mapy).

Kraj, kde žijem

Škola a jej okolie. Moja trieda. Prvá vlastivedná vychádzka.

Objavujeme premeny okolo nás

Čo vytvorila príroda a človek. Čím je zaujímavý kalendárny rok a školský rok.

Cesta do školy a domov

Poznávanie cesty do školy Môj tieň smeruje na sever (svetové strany). Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí).

Nakreslím si cestu do školy - povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. (Čo rastie v našom okolí), rieka, potok. Pozorujeme oblohu (pranostiky, počasie a predpoveď počasia). Pozorujeme oblohu (Slnko, Mesiac a hviezdy na oblohe). Ako sa staráme o naše okolie a životné prostredie.

Čo a ako sa deje v našom okolí

Kalendár – jeseň, zima, jar, leto.

Moje mesto alebo moja dedina (miesto, kde žijem). Ľudia v mojom okolí (úcta k starším obyvateľom). Spomíname si našich predkov. Čím sa pýši naša obec (príbehy o rodákoch, pamätné miesta, sochy a i.) história, povesti, piesne, šport a kultúra. Kde zavolať pomoc a kto nám pomáha (tiesňové linky), starostlivosť o zdravie.

Zvyky a tradície

Vianočný čas (aké sú tajomstvá Vianoc, Silvestra, Nového roka a Troch kráľov). Tešíme sa na prázdniny.

Čo sa mi v našom kraji najviac páči

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Moja trieda, škola, okolie školy. Správanie sa v škole, bezpečnosť v škole, v triede.	Trieda, škola.	Opísať prostredie triedy, školy, okolia školy, obce. Zakresliť na plánik rozloženie tried na chodbe, v triede rozloženie stolov, tabule a pod. Vyhodnotiť miesta nebezpečné v triede a v škole a určiť pravidlá správania sa pre vlastnú bezpečnosť aj bezpečnosť spolužiakov.
Cesta do školy a domov Môj tieň smeruje na sever (svetové strany). Poznávanie cesty do školy	Svetové strany, poludňajší tieň, krajina, orientácia podľa svetových strán, trieda, škola, dopravné značky	Určiť smer na sever podľa poludňajšieho tieňa. Určiť svetové strany v krajine a polohu významných objektov v miestnej krajine. Nakresliť schému cesty do školy, vyznačiť na nej objekty, zaujímavé miesta, vyhodnotiť nebezpečné miesta, zakresliť na ceste priechody, križovatky, dopravné značky, semaforey.
Okolie školy.	Škola. Školský dvor, objekty v okolí školy, pred školou, za školou. Prostredie v okolí školy – stromy, budovy.	Opísať prostredie školy, určiť čo sa nachádza pred školou, za školou – budovy, stromy...
Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí). Povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Čo rastie v našom okolí, rieka, potok. Ako sa mení okolie školy počas roka.	Les, lúka, park, rieka, jazero, ročné obdobia, kalendárny rok, mesiace, sviatočné dni, ako prieskum, fotografie prírody, kresby prírody	Opísať podľa vlastných záznamov z prieskumu, čo rastie v okolí školy, v obci, aké rastliny stromy, vedieť ich porovnať, v čom sa líšia, podľa obrázkov opísať rastliny. Urobiť si atlas z fotografií, kresieb alebo listov stromov. Tvoriť zbierku, analyzovať, triediť.
Pozorujeme oblohu - slnko, Mesiac a hviezdy, oblaky.	Obloha, počasie, oblaky, pranostika, prvky počasia, predpoveď počasia. Slnko, mesiac, hviezdy.	Na základe záznamov zo sledovania počasia v priebehu jedného týždňa vyhodnotiť zmeny počasia, zaznačiť do merania zvolenými znakmi zmeny oblakov, zmeny oblohy.
Ako sa staráme o naše okolie (a o životné prostredie).	Krajina, životné prostredie, znečistené prostredie, zničené prostredie, ochrana životného prostredia	Vyhodnotiť miesta v obci alebo v škole, ktoré sú znečistené a navrhnúť vylepšenie stavu v škole. Na základe vlastného prieskumu zistiť, v ktorých častiach obce sú zdevastované lavičky, cesty, zničené a pokreslené budovy, vyrúbané stromy. Pripraviť miniprojekt na zlepšenie.

Príroda	Prvky okolia, ktoré vytvorila príroda a prvky prostredia, ktoré vytvoril človek, opísať krajinu okolo školy	Rozpoznať, ktoré časti krajiny tvorila príroda, ktoré človek.
Orientácia v mape a pláne mesta	Cesta, plán, nákres, mapa, symboly na mape, mapové znaky	Zakresliť budovy v sídle do plánu obce. Orientovať sa na mape, ktoré domy sú na akej ulici, ktorá cesta a cez aké ulice, okolo ktorých budov vedie k vybranej lokalite.
Naša obec, jej história a súčasnosť, čo sa deje v našom okolí obec (príbehy o rodákoch, pamätné miesta, sochy a i.) história, povesti, piesne, šport a kultúra)	Príbeh, povesť, pamätné budovy, sochy, významné osobnosti histórie, vedy, kultúry, športu, umenia	Urobiť zbierku informácií o významných ľuďoch obce vytvoriť portfólio významných miest alebo zaujímavých miest – nakreslených alebo odfotografovaných
Obec. Ľudia v mojom okolí, základné pravidlá slušného správania, úcta k starším.	Obec, ulice, domy, významné budovy – pošta, polícia, škola, miestny úrad, Ľudia v mojom okolí, spolužiaci, spolužiaci z iných krajín, prisťahovalci, multikultúra.	Opísať spôsob života obyvateľov obce, vedieť povedať názov svojej obce a presnú adresu. Vysvetliť zásady slušného správania sa na ulici a k obyvateľom obce.
Ochrana miesta pred nebezpečenstvom (požiar). Kam volať o pomoc a kto nám pomáha (tiesňové linky).	Tiesňová linka, postup pri volaní hasičov.	Poznať čísla pre záchranu (112). Vypracovať zoznam nebezpečenstiev a ako sa pred nimi chrániť – neznámi ľudia, prírodné nebezpečenstvá – blesk, búrka, silné slnečné žiarenie.
Tradície a zvyky. Vianočný čas - (aké sú tajomstvá Vianoc, Silvestra, Nového roka a Troch kráľov, Veľkonočné sviatky.	Sviatočné dni, tradície, kalendár,	Vymenovať známe sviatočné dni. Opísať tradície (v obci, v rodine), ktoré sa k nim viažu.
Čo sa mi v našom kraji najviac páči		Napísať, nakresliť príbeh na tému: „čo sa mi v našej obci páči a čo nepáči“. Diskusia o napísaných príbehoch.

Objavujeme Slovensko - Slovensko moja vlasť

Ako sa vyznať vo svojom okolí, mapa, plán.

Príbehy Slovenska na obrázkoch.

Slovensko na mape a obrázkoch, internete, knihách, rozprávkach, CD, DVD.

Za tajomstvami prírody Slovenska.

Poznávame dejiny Slovenska

Časové súvislosti.

Obyvateľstvo Slovenska v historických obdobiach.

Naše starobylé pamiatky a ich krása

Povesti z veľkých a starých miest Slovenska. Svetoznáme pamiatky Slovenska (UNESCO).

Slávne hrady, zámky a povesti o nich. Výber podľa učiteľa .

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PRE VLASTIVEDU

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Ako sa vyznať vo svojom okolí	Krajina, svetové strany, povrch, obraz krajiny.	Opísať (porozprávať vlastnými slovami) obraz pozorovanej krajiny. Porovnať rôzne obrazy krajiny. Vedieť určiť svetové strany podľa poludňajšieho tieňa. Všímať si zaujímavosti krajiny a jej zmeny.
Plán	Plán	Nakresliť rozmiestnenie nábytku v triede (vytvoriť plán triedy).
Mapa	Význam plánu, mapové znaky, orientácia podľa plánu.	Čítať plán podľa mapových znakov, orientovať sa podľa plánu. Vytvoriť plán známeho prostredia.
	Ako vzniká mapa, mapové znaky, grafická mierka mapy, vzdialenosť objektov na mape.	Orientovať sa na pláne. Vyhľadávať ďalšie znaky na pláne (podľa vysvetliviek) a opísať, čo na danej mape zobrazujú. Podľa mierky odmerať skutočnú vzdialenosť objektov zobrazených na pláne.
Objavujeme Slovensko	Kde sa nachádza Slovensko. Glóbus.	Určiť Slovensko na glóbuse alebo mape sveta.
	Krásy našich hôr, pohoria, chránené územia.	Určiť na mape pohoria, ktoré sa nachádzajú v okolí trás z Bratislavy do Košíc. Vyhľadať o nich ďalšie dostupné informácie, prezentovať ich. Pomenovať na mape chránené územia, národné parky. Zdôvodniť, prečo sú chránené. Naučiť sa pravidlá „správania sa“ v chránených oblastiach.
	Rieky - dar života. Voda, význam rieky, rekreácia, priehrada. Starostlivosť o vodu. Znečisťovanie vody.	Ukázať na mape najznámejšie slovenské rieky. Vysvetliť, prečo si ľudia stavali príbytky pri riekach, prečo pri riekach existujú rekreačné zariadenia, prečo stavajú priehrady. Opísať ako vznikli jazerá a plesá. Porozprávať ako sa staráme o rieky a vodné plochy. Pomocou textu vytvoriť pojmovú mapu.

	Lesy - naše pľúca.	Vysvetliť pojem les, zaradiť strom do príslušného druhu lesa a poznať niektoré živočíchy, žijúce v konkrétnych lesoch. Vedieť pravidlá slušného správania sa v lese. Zhodnotiť svoje správanie sa v prírode na príkladoch, čo je dobré, čo nie je dobré.
	Slovensko plné záhad. Jaskyne, kúpeľné mestá, minerálny pramene.	Podľa mapových znakov na mape ukázať slovenské jaskyne, kúpeľné mestá a minerálne pramene. Vysvetliť ich význam. Opísať pravidlá slušného správania sa v jaskyni a zdôvodniť ako nevhodné správanie sa v jaskyni môže prispieť k zničeniu výnimočného prírodného výtvoru.
	Po turistických chodníčkoch. Turistická mapa, potreby na výlet.	Naplánovať si v skupine výlet, orientovať sa na turistickej mape podľa mapových znakov a pripraviť si všetky potrebné veci na výlet so zreteľom na špecifiká horského prostredia a počasia. Pripraviť si aj pravidlá správania sa na výlete a zdôvodniť.
Poznávame dejiny Slovenska	Ako chápať časové súvislosti. Minulosť, prítomnosť, budúcnosť.	Rozlíšiť minulosť, prítomnosť, budúcnosť podľa udalostí. Zostaviť časovú priamku udalostí podľa rokov alebo storočí a podľa časovej priamky a povedať, čo sa stalo skôr a čo neskôr.
	Prečo sa ľudia usadili na našom území. Osídľovanie.	Vedieť povedať v chronologickom poradí, ako prebiehalo osídľovanie. Vedieť z textu určiť, aké boli príčiny jednotlivých etáp.
	Predmety, ako svedkovia doby. Múzeum.	Vyjadriť vzťah k historickým predmetom, prečo sú zaujímavé, k čomu sa viažu, o čom podávajú informácie.
	Svätopluk a jeho sláva	Prerozprávať vlastnými slovami povest' o Svätoplukových prútoch. Porozprávať pomocou obrázkov o živote Slovanov, opísať symboly, ktoré sú v povestiach a zhodnotiť, či sa význam vtedajších symbolov prenáša aj do súčasnosti.
	Prečo chodíme do školy. Mária Terézia.	Pozná meno významnej panovníčky Uhorska, čím bola významná, čím bola zaujímavá, v akej dobe a v akom prostredí žila. Ktoré miesta na Slovensku sú s ňou spojené. Ako je s ňou spojená školská dochádzka.
	Ako vznikol slovenský jazyk. Významní jazykovedci: Ľudovít Štúr a Anton Bernolák	Vedieť vysvetliť podstatu vzniku spisovného jazyka a poznať významné osobnosti spojené s týmto procesom.
	Ako vznikla slovenská hymna.	Poznať text hymny a porovnať text súčasnej hymny s pôvodným textom, nájsť rozdiely a vedieť vysvetliť význam jednotlivých slov. Poznať príležitosti, pri ktorých sa hrá hymna.
	Prečo M.R. Štefánik veľa cestoval.	Opísať osobnosť M.R. Štefánika a zhodnotiť, čím bol významný, čím bol zaujímavý, ktoré miesta na Slovensku sú s ním späté a prečo má

		významné miesto v dejinách Slovenska.
	Slovensko v súčasnosti.	na mape určiť, ktoré zo susedných štátov patria do Európskej únie.
Naše starobylé pamiatky a ich krása	Ako vznikali mestá.	Opísať spôsob vzniku miest, kedy a prečo vznikali. Porovnať život v meste v minulosti a v súčasnosti. Vytvoriť v skupine model mesta.
	Slávne mestá. Život v minulosti a v súčasnosti.	Porovnať život v meste v minulosti a v súčasnosti. vyhľadať na mape slávne miesta. Vyhľadať rôzne informácie o slávnych mestách z rôznych zdrojov, opísať zaujímavosti.
	Svetoznáme pamiatky. UNESCO.	Porovnať podľa obrázkov kultúrne a prírodné pamiatky zapísané do zoznamu UNESCO, ich význam, zaujímavosti, prečo je potrebné chrániť ich.

Krajina, v ktorej žijeme

Čítanie mapy Slovenska, časová priamka, územné členenie kraja

Mestá a dediny

Charakteristika mesta a dediny.
Krajské mestá.

Cestujeme z Bratislavy do Košíc

Cestujeme po Bratislave.

Cestujeme po Košiciach.

Hľadanie cesty z miesta nášho bydliska do Košíc alebo Bratislavy, Dóm sv. Alžbety, Gejzír v Herľanoch.

Moje obľúbené miesto na cestovanie – ako by sme tam cestovali v minulosti a dnes.

Zaujímavosti zo Slovenska

Baníctvo na Slovensku v minulosti a zaujímavosti s ním spojené.

Tradície a zvyky

Historické regióny na Slovensku. Zvyky a tradície podľa historických regiónov. Život v stredovekom meste. Skanzeny.

V súlade s prírodou

Ideme do hôr – prípravy, horská služba. Pravidlá bezpečného správania sa v horách.

Ako sa oddychovalo v horách v minulosti a ako dnes.

Prírodné zaujímavosti vytvorené prírodou. Prírodné zaujímavosti vytvorené človekom.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Krajina, v ktorej žijeme.	Čítanie mapy Slovenska	Opísať a rozlíšiť povrch krajiny podľa členitosti. Opísať polohu pohorí a nížin. Vymenovať a ukázať na mape naše najväčšie rieky.
	Časová priamka	Porovnať udalosti podľa časovej priamky, určiť, ktorá udalosť sa stala skôr a ktorá neskôr. Usporiadať udalosti svojho života a udalosti v roku na časovej priamke.
	Územné členenie – kraje. Charakteristika kraja, v ktorom žijem.	Vymenovať podľa mapy kraje SR a ukázať krajské mestá. Vyhľadať regionálne osobitosti vlastného kraja.
Mestá a dediny.	Charakteristika mesta, dediny.	Z fotografií, krátkych textov a svojich skúseností opísať charakteristiku mesta, resp. dediny a porovnať ich výhody a nevýhody.
	Krajské mestá.	Vedieť správne priradiť krajské mestá ku krajom.

Cestujeme z Bratislavy do Košíc.	Vlakové, autobusové a letecké spojenie.	Vyhľadať rôzne spoje z cestovných poriadkov (z internetu), orientovať sa v cestovných poriadkoch, vedieť sa spýtať, hľadať alternatívne riešenia. Poznať pravidlá slušného správania sa v dopravnom prostriedku.
	Cestujeme po Bratislave.	Z mapy Bratislavy a dostupných materiálov (sprievodca po Bratislave, po Košiciach, z internetu...) vyhľadať významné pamiatky Bratislavy a Košíc, pripraviť si krátky itinerár sprevádzania návštevy po týchto mestách.
	Cestujeme po Košiciach	
	Hľadanie cesty z miesta nášho bydliska do Košíc alebo Bratislavy, Dóm sv. Alžbety, Gejzír v Herľanoch	Pripraviť plán cesty zo svojej obce do Bratislavy a do Košíc. Využiť dostupné cestovné poriadky (IKT).
	Moje obľúbené miesto na cestovanie – ako by sme tam cestovali v minulosti a dnes.	Sprostredkovať ostatným skúsenosti, zážitky a zaujímavosti z vlastných ciest. Vedieť ich prezentovať rôznymi spôsobmi.
Zaujímavosti zo Slovenska, baníctvo na Slovensku	Kedy a prečo sa začalo baníctvo rozvíjať – ťažba zlata, striebra, rudy, uhlia, soli, travertínu	Porozprávať ako sa rozvinulo baníctvo na Slovensku a akú úlohu zohralo v našich dejinách, čím bolo významné. Odraz minulosti v súčasnosti.
	Práca baníkov v minulosti a dnes. Spomienky na baníctvo. Čo nám z baníctva zostalo.	Opísať prácu baníka, aké nástroje používal a porovnať ako sa zmenila práca baníkov v priebehu dejín. Aké pozostatky z minulosti baníctva zostali na Slovensku. Ťažba nerastov, zlata, striebra, opálu. Ich využívanie pri tvorbe šperkov. Banícke múzeum.
Tradície a zvyky. Skanzeny.	Historické regióny na Slovensku (Orava, Liptov, Šariš, Spiš...)	Poznať historické regióny Slovenska, vedieť zaradiť zvyky a tradície do príslušných regiónov, na základe poznatkov zo skanzenov a iných zdrojov. Opísať charakteristické znaky života ľudí v minulosti a porovnať so životom v súčasnosti. Použiť k tomu obrázky, informácie z kníh, časopisov, filmov, ľudovú slovesnosť.
	Zvyky a tradície podľa historických regiónov	
	Život v stredovekom meste	
	Práce na vidieku v minulosti počas leta a počas zimy.	
	Skanzeny na Slovensku – čo všetko v skanzene nájdeme.	

V súlade s prírodou	Ideme do hôr – prípravy, horská služba. Pravidlá bezpečného správania sa v horách.	Poznať základy ochrany prírody a ochrany zdravia. Zásady bezpečného pohybu v horskom prostredí.
	Ako sa oddychovalo v horách v minulosti a ako dnes	Porovnať na základe informácií z rôznych zdrojov (fotografie, rozprávanie, text), ako ľudia trávil voľný čas v prírode v minulosti a dnes. Zaujať vlastný postoj k dnešnému tráveniu voľného času – ako turizmus ovplyvňuje prírodu.
	Kráľova hoľa, Kriváň – povesť, výber	Reprodukovať obsah povesti vlastnými slovami a na jej základe vytvoriť krátku dramatizáciu.
	Vznik riek, formovanie územia riekou, oblasti v povodí riek Jazerá, gejzír,	Opísať rôzne podoby, ktoré môže mať rieka. Posúdiť ako človek technológiami ovplyvňuje tok riek. Podľa mapy ukázať oblasti jazier. Opísať v čom je výnimočný gejzír
	Plavíme sa po Dunaji a Dunajci Dunaj pod Devínom, Dunaj v Bratislave, Dunaj v Gabčíkove, Dunaj v Štúrove	Opísať vybrané úseky Dunaja, čím sú zaujímavé Opísať vybrané úseky Dunajca, porovnať ich s úsekmi Dunaja
	Prírodné zaujímavosti vytvorené prírodou. Výber	Vysvetliť rozdiel medzi prírodnou zaujímavosťou a zaujímavosťou vytvorenou človekom, uviesť príklady a vedieť povedať svoj názor na ňu, v čom sa páči, resp. nepáči.
Prírodné zaujímavosti vytvorené človekom Výber		
Mini projekt o vlastnom kraji	Súčasnosť a minulosť v našom kraji	Poznať významné udalosti a osobnosti späté s jeho krajom, uviesť zmeny, ktoré nastali v jeho kraji a systematicky to spracovať vo forme miniprojektu